

**ועדה לפי תקנה 25 לתקנות בריאות העם (עוסקים בסייעוד בבתי חולים), התשמ"ט-1988
ותקנות 15 ו-16 לתקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981**

20 נובמבר, 2019
כ"ב חשון, תש"פ

עו"ד שרה שר-לב התובעת הראשית, יחידת הדין המשמעתי, לשכת היועצת המשפטית,
משרד הבריאות, ירושלים

הקובלת

- נגד-

מאיה שמש אחות מוסמכת באמצעות עו"ד נטלי פוריאן-אלמקייס רח' שז"ר 31 בית
השקמה באר שבע

הנקבלת

דין וחשבון לפי תקנה 16 לתקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981

1. הקובלנה

ביום 14.7.2019 הגישה הקובלת, קובלנה למנהל הכללי של משרד הבריאות נגד האחות המוסמכת מאיה שמש להלן- הנקבלת) מכוח האמור בתקנה 15 (1) ו-(4) לתקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981 (להלן- התקנות), בגין התנהגות בדרך שאינה הולמת את מקצוע הסיעוד, הרשעה בעבירות שיש עמן קלון ושיש בהן כדי להראות שהיא חסרת אחריות הדרושה לעסוק בסיעוד, בכך שביצעה בין השנים 2007-2014 עבירות ומעשים של זיוף ושימוש במסמך מזויף, ניסיון לקבל דבר במרמה, הונאה וגניבה, בגינן, בין היתר, נגזרו עליה עונשי על תנאי וקנס. קובלנה זו החליפה ותיקנה קובלנה קודמת מיום 20.7.2015 (ולא 22.7.2015 כפי שנרשם בטעות בקובלנה המתוקנת).

2. הוועדה

המנהל הכללי של משרד הבריאות מינה אותנו כוועדה שתדון בקובלנה (להלן- הוועדה). הוועדה קיימה שני דיונים, הדיון הראשון ביום 20.1.2016 שבו הופיעו הקובלת עו"ד שרה שר-לב והנקבלת עם בתה, ודיון שני ביום 12.9.2019 ובו הופיעו עוה"ד לילך מהודר מטעם הקובלת, והנקבלת עם באת כוחה עו"ד נטלי פוריאן-אלמקייס.

3. האירועים ברקע הקובלנה

ברקע הקובלנה עומדות שלוש פרשיות, שבגין שתיים מהן ננקטו נגד הנקבלת הליכים פליליים בהם הורשעה ונגזר דינה.

הפרשה הראשונה הינה משנת 2007 ובה הורשעה הנקבלת בזיוף מרשם תרופות בכך שנחזה להיות על שמה, של תרופות מסוגו zodorom וחתום על ידי ד"ר ויסנוביץ, שימוש במסמך מזויף וניסיון לקבל במרמה באמצעותו מבית מרקחת את התרופה. בגין עבירות אלה הורשעה הנקבלת ביום 15.7.2010 במסגרת הסדר טיעון ונדונה ביום 27.9.2012 למאסר על תנאי של 8 חודשים וקנס בסך 4000 ₪.

הפרשה השנייה הינה משנת 2012 שבמהלכה (בחדשים ינואר ואפריל) זויפו על ידי הנקבלת מרשמי תרופות לשיכון כאבים. בגין האמור לא ננקט הליך פלילי כאשר המשטרה סיימה חקירתה מן הטעם שנסיונות העניין אינן מצדיקות המשך חקירה/העמדה לדיון.

הפרשה השלישית הינה מיום 16.3.2014 ועניינה גניבה מתוך כספת תרופות בבית חולים 5 אמפולות של פטידין המשמשות להרגעת כאב, ובגינה נדון עניינה של הנקבלת בבית המשפט הקהילתי, לאחר שהורשעה על פי הודאתה במסגרת הסדר טיעון, ובסופו של דבר נגזר דינה ביום 21.5.2019 ל- 4 חודשי מאסר על תנאי והתחייבות בסך 4000 ₪ להימנע מעבירה.

4. ההליך בפני הועדה

הדיון בקובלנה המקורית שהוגשה נגד הנקבלת התקיים ביום 20.1.2016, בעוד ההליך הפלילי נגדה בגין הפרשה השלישית תלוי ועומד בבית המשפט.

ביני לביני, ימים ספורים אחרי הדיון לעיל, החליט המנהל הכללי של משרד הבריאות, לאמץ המלצה מיום 21.1.2016 של ועדה רפואית מיום 20.1.2016 ולהתלות את רישיונה של הנקבלת לעסוק בסייעוד לתקופה של שנתיים שבסופן תיבדק מחדש ותתקבל המלצה נוספת לגבי המשך העסקתה בסייעוד. לפיכך בקשה הקובלת להקפיא את ההליך המשמעותי לתקופה של שנתיים, ובקשתה התקבלה.

ביום 14.7.2019 הוגשה הקובלנה המתוקנת שבפנינו, לאחר שביום 14.10.2018 החליט המשנה למנהל הכללי של משרד הבריאות לקבל את המלצת הועדה הרפואית מיום 10.10.2018 ולהעניק לנקבלת היתר זמני לעסוק בסייעוד בפיקוח אחות מוסמכת למשך שנתיים, ולאחר שביום 21.5.2019 ניתן גזר הדין בהליך הפלילי בגין הפרשה השלישית נשוא הקובלנה.

בראשית הדיון שהתקיים בפנינו ביום 12.9.2019 הודיעו באות כוח הצדדים כי הגיעו להסדר טיעון לפיו תודה הנקבלת בעובדות ובאשמה המפורטים בקובלנה המתוקנת, ושני הצדדים יטענו לאמצעי משמעת של התליה לשנתיים, אשר יקוזזו כנגד השנתיים בהם לא עבדה הנקבלת כאחות גין התליית רישיונה על ידי המנהל הכללי של משרד הבריאות על פי המלצת הועדה הרפואית.

הועדה אישרה את ההסדר ככל הנוגע לקיום עבירות משמעת כאמור בקובלנה, ושמעה את טענות באות כוח הצדדים והנקבלת עצמה לעניין אמצעי המשמעת.

בראשית טיעוניה לאמצעי המשמעת שיש להשית על הנקבלת, ציינה ב"כ הקובלת כי מדובר בפרשיות חמורות, שאין היא מקלה ראש בהן, וכי השיקול המרכזי בדיון המשמעותי של מקצועות רפואיים כאמור בפסק הדין בעניין ליבוי ליאור הוא האינטרס הציבורי אך יש לקחת בחשבון מכלול שיקולים כאמור בעניין אדגר סבין. לדבריה, הוסכם, למרות המעשים הקשים של הנקבלת, לקזז את תקופת ההתליה שיש לטענתה להשית בהליך זה מן התקופה שבה

הותלה רישיונה של הנקבלת מטעמי בריאות ממספר טעמים: חלופה 5 שנים מאז ביצוע העבירה האחרונה, נסיבות חייה הקשות והאלימות הזוגית הקשה שחוותה, תהליך השיקום הרציני שעברה אשר גם הצדיק את הדיון בפרשה השלישית בבית משפט קהילתי. גב' מהודר הבהירה, כי נסיבות חייה הקשות של הנקבלת צוינו בדו"ח הוועדה הרפואית מיום 21.1.2016 (שהוגש בעת הדיון כמוצג ת/1), כמו נטייתה לשימוש בחמרים פסיכואקטיביים, כאשר לדבריה בכל האירועים היה מדובר בחומרים שמשמשים לשינה, ובשל כך לא אפשרו לנקבלת לעבוד שנתיים כאחות, ורישיונה הותלה לתקופה מיום 1.2.2016 עד 1.2.2018 וכיוון שרישיונה הוחזר לה כפי שעלה ממוצג נ/1 – מכתבה מיום 21.10.2018 של ד"ר שושי גולדברג אחות ראשית ארצית וראשת מינהל הסיעוד שהוגש לנו בעת הדיון על ידי ב"כ הנקבלת - בסוג של הגבלה (היתר לעבוד בפיקוח אחות מוסמכת), וכיוון שגם לפי החלטת בית המשפט שישב בעניינה של הנקבלת בבית משפט קהילתי, לדברי עו"ד מהודר, מה שמצביע על התגייסותה של הנקבלת להצלחת ההליך בבית המשפט הקהילתי, לכן לאור כל אלה, הוסכם להתחשב בתקופת ההתליה לעיל לענין אמצעי המשמעת.

על פי החלטת הוועדה שביקשה להציג בפניה ביסוס משפטי ל"קזוז" תקופת התליה והתייחסות לשאלה אם לאור מטרת הדין המשמעתית ניתן להטיל התליה למפרע בגין תקופה בה הותלה רישיון בשל סיבות בריאות פסיכיאטריות, השלימה עו"ד מהודר את טיעוניה במסמך מיום 30.10.2019 שהומצא לוועדה ביום 3.11.2019 וטענה כי "תקופות התליה קוזזו במקרים שונים בעבר מתקופות קודמות בהם נקבל/מערער לא עבד", הפנתה להחלטות קודמות בנושא וחזרה על טענותיה בפנינו, כי יש מקום להתחשב בנסיבות המיוחדות של הנקבלת, אשר לדבריה עומדת להבחן בימים אלה פעם נוספת בפני ועדה רפואית.

עו"ד פוריאן, ב"כ הנקבלת, בראשית טיעוניה, הגישה לוועדה שלשה מסמכים (נ/2-4), שתי המלצות מחודש אוקטובר 2016 מבית האבות בו עבדה הנקבלת, והשלישי – אישור שהיה בטיפול מחודש ינואר 2016 מהיחידה לטיפול ושיקום נפגעי סמים על מצבה של הנקבלת בעקבות טיפול ביחידה, ובקשה לאשר את הסדר הטיעון בין הצדדים, בציינה כי הנקבלת הגיעה עם ציפיה לאישור כזה, אף שהובהר לה כי הוועדה אינה מחויבת לאשרו. היא תארה את נסיבות חייה יוצאות הדופן, ניהול אורח חיים נורמטיבי למרות חיים לצד גבר מכה ומתעלל, ותק העבודה הארוך בן 27 שנה מתוכו 17 כאחות נפרולוגית בבית החולים סורוקה, וציינה כי כיום עובדת הנקבלת, שאין לה קורת גג, בבית אבות בבני ברק, שבו היא גם מתגוררת. עו"ד פוריאן אמרה כי תקופת ההתליה של רישיונה על ידי מנכ"ל משרד הבריאות היתה התקופה הקשה בחייה של הנקבלת, וכיום היא עובדת לאחר שאומצה החלטת הוועדה שאישרה לה לחזור לעבוד במגבלה ובפיקוח. העבירות שעברה הנקבלת היו על רקע התמכרות לתרופות בשל דיכאון שחוותה הן בשל האלימות הן דכאון לאחר לידה, והן נעברו לפני שנים רבות, כאשר באירוע האחרון שבו ייצגה אותה עו"ד פוריאן, מבלי להקל ראש בכך שמדובר בעבירה חמורה, מדובר על גניבת 5 אמפולות בלבד לשימוש עצמי, ללא מניע כלכלי ובלי לגרום נזק למטופלים. הנקבלת עשתה רבות כדי לשקם את עצמה בהליך שיקומי שמומן על ידה, היא עברה הליך גם בבית המשפט הקהילתי שבו הדגש הוא על הטיפול בבעיות הרקע, שיקום ושילוב בקהילה, היא שיתפה פעולה שנה וחצי ובעקבות אי בהירות בעניין התליית רישיונה, היתה רגרסיה בשיתוף הפעולה ואף התפרצה אצלה מחלה, מה גם שעברה למרכז הארץ והתקשתה להגיע לפגישות מה שבא לידי ביטוי בתסקיר קצינת המבחן.

עו"ד פוריאן ובעיקר הנקבלת עצמה, התייחסו לנושא בדיקות השתן הלא תקינות שהוזכרו בתסקיר סיכום ההליך כאמור בגזר הדין בהסביר כי בבדיקה הראשונה היתה חולה בברונכיטיס ונטלה תרופות, וכן את הליך לקיחת הבדיקה בנוכחות קצינת מבחן דבר המעורר

קושי כשיש אנשים אחרים בבית ובקשתה לבוא אחר כך ולתת את הבדיקה, שהוא ההסבר למה שנכתב, וגם ציינה שלא ניתן לשים משהו אחר (מים כפי שנרשם) כאשר הבדיקה בנוכחות קצינת המבחן.

עו"ד פוריאן בקשה מהועדה לתת משקל לחלוף הזמן, אף מהעבירה האחרונה חלפו למעלה מחמש שנים, ומאז לא נפתחו תיקים חדשים, יש לקחת בחשבון את התליית הרישיון לשנתיים, זמן שבמהלכו הפיקה הנקבלת לקחים והפנימה אותם, והיא מבקשת כיום לתת בה אימון ולתת לה אפשרות לעסוק במה שהיא אוהבת.

הנקבלת עצמה סיפרה לוועדה כי בועדה הרפואית בשנת 2016 לא איפשרו לה לדבר ורק צעקו עליה, כי לא קבלה הודעה על התליית רישיונה וגילתה זאת במקרה אחרי מספר חדשים. היא הביעה חרטה על מה שקרה ואמרה שלמדה את הלקחים, עשתה הרבה כדי להתחיל חיים חדשים, כיום היא במקום אחר, והיא מקווה שיתאפשר לה להמשיך לעסוק במה שהיא אוהבת.

5. החלטת הועדה

הנקבלת עברה עבירות פליליות של גניבה וזיוף מרשם וניסיון לקבל דבר במרמה, ושל גניבת תרופות, וזאת במסגרת עיסוקה כאחות, המעשים בגינם הורשעה בבתי המשפט בהליכים הפליליים, והן ללא ספק עבירות שיש עמן קלון ויש בהם כדי להראות שהיא חסרת האחריות הדרושה לעסוק בסייעוד, והתנהגותה היא בגדר התנהגות שאינה הולמת את מקצוע הסייעוד, התנהגות הפוגעת בתדמיתו ובכבודו של מקצוע הסייעוד ובאמון הציבור בעובדי הסייעוד. האמור בסיפא נכון גם לגבי המעשים שבגינם לא ננקט נגד הנקבלת הליך פלילי- גניבה וזיוף מרשמים וניסיון לקבל דבר במרמה על ידי רכישת תרופות על שמות מטופלים לשימושה האישי – אשר בביצועם הודתה בפנינו.

לפיכך מצאה הועדה כי הנקבלת עברה עבירות משמעת כאמור בתקנה 15(1) ו-4(4) לתקנות כאמור בקובלנה המתוקנת וכפי שהוסכם בין הצדדים במסגרת הסדר הטיעון שאושר על ידינו בדיון מיום 12.9.2019.

לא לה התייחס בית המשפט העליון בע"א 10979/04 ליביו לאור נ. שר הבריאות (פ"ד נט(6) 357) בדברי השופטת פרוקצ'יה בעמ' 364:

"השמירה על טוהר המידות בתחום עיסוק זה איננה מסתכמת בדאגה לתקינות פעולתה של המערכת הרפואית ביחסה לרשויות הציבוריות האחרות, ובשמירה על אמון הציבור בה. ניקיון כפיו של העוסק ברפואה וטוהר פעולתה של המערכת הם תנאי הכרחי גם לקיומה של רמה רפואית-מקצועית ראויה המקרינה במישורין על שלום האדם ועל חיי אדם".

לפיכך, השיקול המרכזי כפי שקבע בית המשפט, כפי שיובא להלן, הוא האינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו ועל כבודו של מקצוע הרפואה ועל אמון הציבור ברופאים, ומפני אינטרס זה נסוגות הנסיבות האישיות של הרופא, כדברי השופטת חיות בעמ' 362:

"השיקול המרכזי בהליכים המשמעתיים שבנידון הינו השיקול של הגנה על האינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו ועל כבודו של מקצוע הרפואה ועל אמון הציבור ברופאיםלפיכך נפסק כי בהליכים ממין זה השיקול המרכזי שעל הגורם המחליט לשוות לנגד עיניו הוא אינטרס הציבור, ואילו השיקולים הספציפיים הנוגעים לעבריו המשמעת העומד בפניו הם עניין משני שיש לשקלו, אם בכלל....."

וראו גם ע"א 412/90 משה אליו (פ"ד מד(4) 422), שבו אמר בית המשפט, כי עניינו של הדין המשמעתני במקרים בהם הורשע רופא בעבירה שלא על פי פקודת הרופאים היא בהסקת המסקנה מה ההשלכה, אם בכלל, להרשעה, על עיסוקו של הנידון ועל תפקודו המקצועי, בצינו כי הוראה כאמור לא נקבעה לגבי כל מקצוע אלא רק לגבי המשתתפים למסגרת מקצועית מסוימת בהם נדרשת רמת התנהגות מיוחדת וקפדנית ביותר הנובעת

מיעדו של המקצוע וממעמדו החברתי.
וכן גם דבריו של הנשיא ברק בע"א 50/91 אדגר סבין נ. שר הבריאות לעיל (פ"ד מז(1) עמ' 27: "אין לתחום את השיקולים הרלוונטיים בקביעת העונש המשמעותי.. יש לנקוט לעניין זה אמת מידה גמישה, אשר תאפשר להביא בחשבון, בכל מקרה ומקרה, גם את חומרת הסכנה הנשקפת לציבור מהישנות מעשיו של רופא, אך גם ערכים, צרכים ואינטרסים לגיטימיים אחרים עליהם באה הענישה המשמעותית-מקצועית להגן. בין אילו ניתן למנות את האינטרס בהתרעה כללית... את הצורך בשמירה על כבוד המקצוע... ואת אמון הציבור במקצוע..."

והאמור לעיל לגבי רופאים נכון לגבי כל העוסקים במקצועות הרפואה.

אין ספק כי התנהגותה של הנקבלת פגעה בצורה חמורה בכבוד מקצוע הסיעוד ובאמון הציבור בו, והיא מצביעה על הסכנה הנשקפת, ממנה לציבור, הציבור בכלל וציבור המטופלים והחולים בפרט.

נסיבותיה האישיות של הנקבלת קשות כפי שנטען והוצג במסמכים שבפנינו, כולל תקופה ארוכה של איומים, התעללות ואלימות קשה, ונראה כי הפרשות נשוא קובלנה זו נובעות מנסיבות אלו והיו חלק מנסיונה להתמודד עמן.

נסיבותיה האישיות של הנקבלת אכן הובאו בחשבון בהליכים הפליליים שננקטו נגדה, אך בעוד בגין הפרשה הראשונה נלקח בחשבון שמדובר במעידה חד פעמית, הרי שהפרשה השלישית (השנייה שננקטו בגינה הליכים פליליים), והפרשה השנייה בה הודתה בפנינו (שהתיק במשטרה בגינה נסגר), מצביעות על הישנות המעשים. לא זו אף זו, בית המשפט בהליך הפלילי השני (בגין הפרשה השלישית) ציין לחומרה את ניצול עבודתה כאחות כדי ליטול ממקום עבודתה אמפולות של תרופה להרגעת כאבים, שהן תרופות נרקוטיות. ועם זאת, לא נוכל להתעלם, כפי שגם עשה בית המשפט (בקשר לאישום בפרשה השלישית), מכך שחלפה תקופה לא מבוטלת מאז ביצוע המעשים נשוא הקובלנה, כולל הפרשה האחרונה (השלישית), וכי הנקבלת שיתפה פעולה עם שירות המבחן חלק לא מבוטל מן התקופה שבה לקחה חלק בהליך טיפול במסגרת בית המשפט הקהילתי, וכי אף בית המשפט מצא לנכון להטיל עליה ענישה ברף התחתון שבמתחם הענישה בגין הפרשה השלישית (כפי שעשה בית משפט אחר גם בגין הפרשה הראשונה).

שימוש עצמי של אחות בתרופות נרקוטיות מהווה ללא ספק הפרעה שגורמת לסיכון לציבור (ולעצמה), אך בעוד שבתחילת שנת 2016 סברה הועדה הרפואית במשרד הבריאות המורכבת משלשה פסיכיאטרים, כי מדובר בהפרעה הגורמת לסיכון, וכי מבחינה פסיכיאטרית לא ניתן לאפשר לנקבלת לעבוד כאחות, הרי בחלוף הזמן, ביום 10.10.2018 מצאה הועדה כי לאור ההליך השיקומי שעברה הנקבלת ולאור המלצות הגורמים השיקומיים היא תוכל לעבוד כאחות (בפיקוח אחות מוסמכת) למשך שנתיים שלאחריהן תבדק שוב.

גם ממה שהוצג בפנינו בעת הדיון ביום 12.9.2019 התרשמנו כי הנקבלת עלתה על דרך המלך בכל הנוגע להתמודדות עם בעיותיה האישיות, היא עובדת כאחות (בפיקוח אחות מוסמכת) בבית אבות בבני ברק ואף ומתגוררת במקום, ואנו מקוות שבזה הסתיים הפרק העגום בחייה, שהניב גם את הקובלנה נשוא דין וחשבון זה.

בנסיבות אלה, בהתחשב באינטרס הציבורי מחד גיסא, ובנסיבותיה האישיות מאידך גיסא, אנו סבורות כי המסר הנכון לציבור לצורך שמירת האמון במקצוע הסיעוד ומניעת פגיעה בתדמית האחים והאחיות העוסקים במקצוע הסיעוד והמסר של הרתעה לאנשי המקצוע, הוא התליית רישיונה של הנקבלת לעסוק בסיעוד לתקופה לא מבוטלת,

ותקופת התליה של שנתיים, כפי שהוסכם בין הצדדים בהסדר הטיעון, נראית לנו מתאימה.

ועם זאת, לא נוכל להתעלם מכך שבגין אותן נסיבות שהיוו את הרקע לביצוע העבירות המשמעותיות (בין הפלילות ובין שלא) הותלה רישיונה של הנקבלת לתקופה של שנתיים בין השנים 2016-2018 (בפועל ככל הנראה בגין תקלה כלשהי שלא הובררה, הגיעה הודעה על ההתליה לגורמים הרלבנטיים, כולל לנקבלת באיחור מסוים, אך לא התברר בבירור כמה זמן בפועל לא עבדה הנקבלת כאחות).

אמנם ההתליה היתה על ידי גורם אחר (מנכ"ל משרד הבריאות על פי המלצת ועדה רפואית), אך אין בכך כדי למנוע התחשבות בתקופה זו בחישוב תקופת ההתליה בהליך משמעותי זה על פי הגיון הדברים במקרים שלהלן - החלטתו של כב' השופט (בדימוס) סטרשנוב בעניין האח ראדי קבלן בתיק 28-13 לפיה ניתן להתחשב בתקופת השעיה שהוטלה באותו עניין למרות שמדובר בשתי ערכאות שונות ואף ברשויות שונות; החלטה 21-14 בעניין ד"ר מייסון שם נלקחה בחשבון בחישוב תקופת התליה הזמן בו נמנע מרופא לעסוק במקצועו (אף שעסק בתפקיד מנהלי-רפואי); וכן ברוח דומה, החלטה 14-14 בעניין ד"ר סוחמן בה נלקח בחשבון לעניין קביעת אמצעי משמעת של התליה כי הנקבל לא הועסק מספר שנים במקצועו והחלטה בעניינו של ד"ר מיגל פרצ'וק.

לפיכך, נראית לנו הסכמת הצדדים כפי שבאה לידי ביטוי בהסדר הטיעון, כי מתקופת ההתליה של שנתיים בגין הקובלנה שבפנינו, תנוכה תקופת ההתליה של שנתיים לעיל של מנכ"ל משרד הבריאות.

לאור כל האמור לעיל, המלצתנו היא, כי בגין עבירות המשמעת נשוא הקובלנה יוטל על הנקבלת אמצעי משמעת של התליית רישומה כאחות מוסמכת לשנתיים, אך מתקופה זו תנוכה תקופת ההתליה של רישיונה על ידי מנכ"ל משרד הבריאות, כך שבפועל לא יותלה רישומה של הנקבלת כמורשה לעסוק בסיעוד.

שרה אפרתי
נציגת הסתדרות
האחים והאחיות

חנה צפנת
יו"ר

עירית אלטשולר, עו"ד
נציגת
היועץ המשפטי לממשלה